

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 26/41790-1
Saksbehandler Ole Kristian Eivindson

Utvalg	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	19.05.2026
Hovedutvalg for utdanning og folkehelse	27.05.2026
Fylkestinget	16.06.2026

Driftstilskudd til høyere yrkesfaglig utdanning i 2027 - formål og prioriteringer

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Fylkestinget vedtar at formålet med driftstilskudd til høyere yrkesfaglig utdanning skal være å møte arbeidslivet i Agder sitt behov for kompetanse
2. Fylkestinget prioriterer utdanninger innenfor følgende fagområder for oppstart høsten 2027: Helsefag, tekniske fag, sikkerhet og beredskap, det grønne skiftet, bedre levekår, herunder oppvekst og inkludering i arbeidslivet, kunstig intelligens, og maritime fag
3. Fylkestinget prioriterer fagskoler med fysisk tilstedeværelse i Agder, og som bidrar til jevnlig kontakt og dialog med arbeidslivet i regionen om deres kompetansebehov
4. Fylkestinget prioriterer fagskoler med tilbud i ulike deler av Agder
5. Som en del av særskilte vilkår som gis fagskolene i forbindelse med tildeling av driftsmidler, vedtar fylkestinget at alle utdanninger i Agder skal være gratis. Unntak gjøres for semesteravgift og eventuelle kostnader til materiell

Vedlegg

Retningslinjer for tilskuddsordningen for driftsmidler til fagskolene
Maler tilhørende Retningslinjer for tilskudd til drift av fagskoler

Sammendrag

Agder fylkeskommune skal i henhold til arbeidslivets kompetansebehov tildele driftsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning. Gjennom nasjonale og regionale føringer, samt analyser av regionale kompetansebehov vil Agder fylkeskommune anbefale at driftsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning prioriteres innenfor helsefag, tekniske fag, sikkerhet og beredskap, det grønne skiftet, bedre levekår, herunder oppvekst og inkludering i arbeidslivet, kunstig intelligens samt maritime fag. Videre prioriteres fagskoler som gjennom fysisk tilstedeværelse bidrar til jevnlig kontakt og dialog med arbeidslivet i regionen om deres kompetansebehov, samt gir tilbud om utdanning i ulike deler av regionen.

Som en del av særskilte vilkår som gis fagskolene i forbindelse med tildeling av driftsmidler, vedtar fylkestinget at alle utdanninger i Agder skal være gratis. Unntak gjøres for semesteravgift og eventuelle kostnader til materiell.

Saksopplysninger

Fylkeskommunene er i regionreformen tildelt et helhetlig ansvar for regional kompetansepolitikk. Lov om høyere yrkesfaglig utdanning sier at fylkeskommunene skal sørge for at det tilbys høyere yrkesfaglig utdanning i samsvar med arbeidslivets kompetansebehov lokalt, regionalt og nasjonalt. De statlige tilskuddsmidlene til drift av høyere yrkesfaglig utdanning er et svært viktig virkemiddel for fylkeskommunene for å ivareta dette oppdraget. Alle offentlige og private fagskoler som faller inn under ordningen må søke fylkeskommunen om driftsmidler til utdanningene de ønsker å tilby.

Fylkeskommunen har ansvar for å forvalte tilskuddet i tråd med retningslinjene som er fastsatt av Kunnskapsdepartementet. For kommende tildelingsrunde er det utarbeidet nye og ganske detaljerte retningslinjer, se vedlegg. Tidligere vedtok fylkeskommunen kriterier for tildeling av driftsmidler. Nå skal fylkeskommunen utarbeide formål for ordningen, først og fremst uttrykt gjennom prioriteringer av kompetansepolitiske behov i Agder. Det er også utarbeidet et detaljert malverk, for ordningen, som fylkeskommunene må følge. Malverket omfatter mal for utlysningstekst, mal for søknadsskjema, og maler for innvilgelse, avslag og avvisning av søknader, se også vedlegg.

Gjennom tildeling av midler skal fylkeskommunen også bidra til solide fagskoler med tilstrekkelig sterke faglige og administrative miljøer. Tildeling skal derfor skje i form av rammetildeling, hvor den enkelte fagskole innenfor de kompetansepolitiske prioriteringene får ansvar for å dimensjonere selve utdanningstilbudet.

Prioritering av kompetansepolitiske behov gjøres politisk i denne saken. Fagskolene søker så om driftsmidler i henhold til disse prioriteringene, mens fylkeskommunen administrativt tildeler midler. Fylkesutvalget er klageinstans for ordningen.

Vurderinger

Formålet med driftsmidler til høyere yrkesfaglig utdanninger er å dekke arbeidslivets kompetansebehov i hele Agder. Ut fra analyse av kompetansebehovene er det fylkeskommunen som definerer hvilke kompetansebehov som skal dekkes innenfor rammen av det statlige driftstilskuddet. Det ligger nasjonale føringer om å prioritere driftsmidler innenfor helse- og velferdsfag, tekniske fag, fag som bidrar til det grønne skiftet, samt sikkerhet og beredskap. Staten definerer ikke disse områdene nærmere.

Målene i Regionplan Agder 2030 om bedre levekår og lavere utslipp ligger også til grunn for tildeling av driftsmidler.

Fylkeskommunene må peke på kompetansepoltiske analyser som grunnlag for sine prioriteringer. Ulike arbeidsmarkedsanalyser viser utstrakt behov for utdanninger innenfor fagområdene over:

- **Helsefag:** Både NAVs bedriftsundersøkelse for 2025 og KS sin arbeidsgivermonitor viser behov for personell innenfor helsefagene.. I tillegg til personalbehovet, er behovet for oppgavedeling og kompetanseheving betydelig. Fagarbeidere kan utføre oppgaver som sykepleierne tradisjonelt har utført. Formell kompetanse fra høyere yrkesfaglig utdanning er et sentralt virkemiddel i dette arbeidet. Innsøking til helsefag er økende.
- **Tekniske fag.** NHO sitt kompetansebarometer for Agder viser at to tredjedeler av deres medlemsbedrifter har behov for ansatte med kompetanse innenfor høyere yrkesfaglig utdanning. NHO peker også på at håndverksfag og teknisk spisskompetanse fortsatt er mest etterspurt. NAVs bedriftsundersøkelse viser utstrakt behov for kompetanse innen tekniske fag.
- **Sikkerhet og beredskap.** Nasjonal prioritering av sikkerhet og beredskap var nytt i 2025. En egen utdanning i Agder settes opp fra høsten 2026. I tillegg innarbeides temaet i stadig flere utdanninger. Fylkeskommunen har foreløpig ingen samlet oversikt over kompetansebehovet i sektoren, men vil kartlegge dette i løpet av høsten 2026.
- **Bedre levekår.** At levekårene skal opp, gjør det naturlig å prioritere utdanninger innenfor oppvekstsektoren. Økt kompetanse hos fagarbeidere bidrar til økt kvalitet i møte med barn og ungdom. Bedre levekår handler også om å redusere utenforskap. Fagskoler som tilbyr utdanninger som bidrar til inkludering i arbeidslivet vil også prioriteres.
- **Det grønne skiftet.** Lavere klimautslipp er sentrale både i de nasjonale målene og i Regionplan Agder. Det er i liten grad egne utdanninger innenfor det grønne skiftet, men temaet innarbeides i stadig flere utdanninger.

Ut over de nasjonale og regionale føringene har arbeidslivet i Agder også egne prioriteringer:

- **Maritime fag.** Maritim sektor står sterkt i Agder. Fagskolen i Agder har lang erfaring og høy kompetanse med utdanninger innenfor maritime fag. Disse utdanningene er godt søkt og bør prioriteres videre.
- **Kunstig intelligens.** Digital kompetanse, teknologiforståelse og kunstig intelligens blir en stadig sterkere del av arbeidslivet. NHOs kompetansebarometer viser til at nesten syv av 10 bedrifter mangler kompetanse til å ta i bruk kunstig intelligens i sin bedrift. Utdanninger som implementerer bruk av kunstig intelligens i arbeidslivet, og ansvarlig bruk av disse verktøyene, etterspørres i stadig økende grad.

Ut over de kompetansepoltiske føringene har fylkeskommunen også anledning til å gjøre prioriteringer knyttet til fagskolenes tilstedeværelse i Agder, og forventninger å gi tilbud om høyere yrkesfaglig utdanning ulike steder i regionen.

- **Fysisk tilstedeværelse eller samarbeidspartner i Agder.** Agder fylkeskommune vil prioritere driftsmidler til fagskoler med fysisk tilstedeværelse i Agder, og som bidrar til jevnlig kontakt og dialog med arbeidslivet i regionen om deres kompetansebehov.
- **Utdanningstilbud ulike steder i Agder.** Nasjonale føringer fremhever også at høyere yrkesfaglig utdanning skal ha god tilgjengelighet. Regionene i Agder er ulike, og har ulike kompetansebehov. Og for mennesker som allerede er i arbeidslivet er behovet for desentraliserte studier økende. Agder fylkeskommune vil derfor prioritere fagskoler som gir tilbud om høyere yrkesfaglig utdanning i ulike deler av fylket.

Det kan synes som fylkeskommunen prioriterer mange fagområder. Oppsummert er det imidlertid kun kunstig intelligens som er nytt for kommende søknadsrunde. I tillegg vil

mange av prioriteringene gå inn i hverandre, f.eks. vil kunstig intelligens og fag som bidrar til det grønne skiftet kunne være en del av samme utdanning.

I vurdering av fagskolenes søknad er det i henhold til malverket grad av treffsikkerhet på prioriteringene som skal vurderes (relevans). I tillegg skal det vurderes i hvilken grad fagskolens pågående og/eller planlagte utdanningstilbud holder høy kvalitet og er realistiske å gjennomføre (realisme).

Særskilte vilkår

I fjorårets sak om kriterier for tildeling av driftsmidler vedtok fylkestinget at høyere yrkesfaglig utdanning i Agder skulle være gratis. I forbindelse med de nye retningslinjene kan ikke gratisprinsippet lenger vurderes som en prioritering av arbeidslivets behov. Det er imidlertid mulighet for å si noe om dette gjennom vilkår for fagskolene som blir tildelt driftsmidler. Tildelingen gjøres som nevnt administrativt, og Agder fylkeskommune anbefaler at gratisprinsippet i høyere yrkesfaglig utdanning videreføres. Vilkårene for ordningen kan suppleres gjennom andre forhold, som f.eks. forventninger til antall studenter og til studiepoengproduksjon ved fagskolene.

Regionplan Agder 2030

Regionplan Agder er sentral i prioriteringene for driftstilskudd. Riktig kompetanse i arbeidslivet er en forutsetning for bedre levekår og lavere utslipp. Selv om det grønne skiftet ikke er egne utdanninger, så innarbeides temaer knyttet til grønn kompetanse i stadig flere utdanninger. Flere av utdanningene er også rettet mot oppvekstsektoren, slik at barn og unge vil merke økt kompetanse, spesielt blant fagarbeidere innenfor barn- og ungdomsarbeiderfaget. Høyere yrkesfaglig utdanning er også en karrieremulighet for ungdom som velger yrkesfaglig utdanning i videregående skole.

Økonomiske konsekvenser

Driftstilskudd til høyere yrkesfaglig utdanning gjøres med utgangspunkt i øremerkede midler i statsbudsjettet, samt innenfor eventuelle andre midler som Agder fylkeskommune til enhver tid stiller til rådighet.

Agder fylkeskommune har overtatt disposisjonen over midlene til Hald internasjonale skole, som avvikles sommeren 2026. Over fem millioner kroner ekstra vil da være tilgjengelig for utdanninger med oppstart i 2027.

Konklusjon

Gjennom nasjonale og regionale føringer, samt analyser av regionale kompetansebehov vil Agder fylkeskommune anbefale at driftsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning prioriteres innenfor helsefag, tekniske fag, sikkerhet og beredskap, det grønne skiftet, bedre levekår, herunder oppvekst og inkludering i arbeidslivet, kunstig intelligens samt maritime fag. Videre prioriteres fagskoler som gjennom fysisk tilstedeværelse bidrar til jevnlig kontakt og dialog med arbeidslivet i regionen om deres kompetansebehov, samt gir tilbud om utdanning i ulike deler av regionen.

Som en del av særskilte vilkår som gis fagskolene i forbindelse med tildeling av driftsmidler, skal utdanningene i Agder skal være gratis. Unntak gjøres for semesteravgift og eventuelle kostnader til materiell.

Kristiansand, 07.05.2026

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Arly Hauge
fylkesdirektør